הפר לה בעלה והיא לא ידעה כו'. (ו) ואמאי אינה סופגת אע"ג דהפר לה תספוג הא הוי נמי יין דזג וחרלן דומיא דשמי ככרות דמתענה ליין ואין מתענה לזג וחרלן ואמאי קתני אינה סופגת את הארבעים דמשמע דמפר לה מכל וכל: **דלמא מיין דאיש לה צערא.** דאית ביה משום עינוי הוא דהפר לה ולא מזג וחרלן אלא מדקתני אינה סופגת ש"מ דמיפר לה נמי מזג וחרלן באותה הפרה דיין וקשיא לר' יוחנן: **אין זגירות לחלאין.** דלתמרינן בפ' הריני מזיר מן הגלוגרות (מזיר יא.) והכי (ג) הוא אומר הריני מזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים הרי זה מזיר ואסור בכולן ומפרש בברייתא מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה הכא נמי כי מפר לה בעלה מפר הכל: **אמר ליה אביי הא קרבן לחלאי זגירות איכא.** בתמיה. דאי אמר הריני מזיר מצי קרבן והא קיימא לן דלא משכחן מזירות לפלגא אלא אי לרבנן הוי מזיר גמור ואסור מכל אי לר"ש דפליג עלייהו לא הוי מזיר כלל דאמר אינו מזיר עד שיזיר מכולן ואי בעית למימר דיש קרבן לחלאי מזירות אמינא נמי דיש מזירות לחלאין אפילו לענין מלקות ואיכא לפרוכיה נמי כדמעיקרא: **מביאה חטאת העוף.** היום ואינה צריכה להביא עולת העוף. והתם מפרש בגמ' למאי הלכתא מביאה חטאת העוף טפי מחטאת בהמה: **מביאה חטאת העוף.** משום מזירות שעשתה קודם שהפר לה בעלה דכיון דמפר (ד) בעלה הוה כחלאי מזירות דאילו כי מפר בעל אינו מפר אלא מה שעתיד לבא אבל מעיקרא אינו מפר דקודם הפרה כדקאי קאי. והתם במסכת מזירה (ד) קא דייק דבעל מינו גייז והיכא דהפר לה ומגלח דברים שעשתה קודם הפרה שנטמאת למתים קופגת את הארבעים: **וחטאת העוף.** אהכי מתיא (ה) דמשום הכי אינה צריכה להביא ולא כלום דהא הפר לה אלא משום דר' אלעזר הקפר דאמר הנזיר מביא חטאת על שגיער עצמו מן היין ומביאה זו חטאת העוף נמי: **על הספק.** דאמור ליערה עצמה מן היין מתחלת הנדר עד שעת הפרה דאשכחן דחטאת העוף אתיא נמי על הספק דיולדת שהפילה ואין ידוע מה הפילה אם חתיכה אם ולד מביאה חטאת העוף והואיל דאשכחן בעלמא דחטאת העוף באה על הספק הכא נמי מתיא היא חטאת העוף: **האשה שנדרה בנזיר כו'.** אהכי קאמר דלמא מיין דאיש לה צערא וכו' דלא אפשר למידק כדדייקינן לעיל: דלמא

הרי זו סופגת את הארבעים אהפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה והיתה שותה יין ומיטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דלמא מן יין דאית לה צערא הפר לה מן חרצן ומן זג לא הפר לה דהא לא אית לה צערא ותספוג את הארבעים אמר רב יוסף באין נזירות לחצאין א"ל אביי הא קרבן לחצי נזירות איכא אלא אמר אביי אין נזירות לחצאין גואין קרבן לחצאין מיתיבי (ו) דהאשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף ואי אמרת אין קרבן לחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף ואלא מאי יש קרבן לחצי נזירות שלש בהמות בעי לאתויי חטאת עולה ושלמים אלא לעולם אין קרבן לחצי נזירות וחטאת העוף דמתיא משום דחטאת על הספק איתיביה (ז) האשה שנדרה בנזיר ואחר כך הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואין מביאה עולת העוף ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה דלמא

אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאינה מתענה. (ב) הא הוי נמי יין זג וחרלן דומיא דשמי ככרות דמתענה ליין ואין מתענה לזג וחרלן ואמאי קתני אינה סופגת את הארבעים דמשמע דמפר לה מכל וכל: **דלמא מיין דאיש לה צערא.** דאית ביה משום עינוי הוא דהפר לה ולא מזג וחרלן אלא מדקתני אינה סופגת ש"מ דמיפר לה נמי מזג וחרלן באותה הפרה דיין וקשיא לר' יוחנן: **אין זגירות לחלאין.** דלתמרינן בפ' הריני מזיר מן הגלוגרות (מזיר יא.) והכי (ג) הוא אומר הריני מזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים הרי זה מזיר ואסור בכולן ומפרש בברייתא מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה הכא נמי כי מפר לה בעלה מפר הכל: **אמר ליה אביי הא קרבן לחלאי זגירות איכא.** בתמיה. דאי אמר הריני מזיר מצי קרבן והא קיימא לן דלא משכחן מזירות לפלגא אלא אי לרבנן הוי מזיר גמור ואסור מכל אי לר"ש דפליג עלייהו לא הוי מזיר כלל דאמר אינו מזיר עד שיזיר מכולן ואי בעית למימר דיש קרבן לחלאי מזירות אמינא נמי דיש מזירות לחלאין אפילו לענין מלקות ואיכא לפרוכיה נמי כדמעיקרא: **מביאה חטאת העוף.** היום ואינה צריכה להביא עולת העוף. והתם מפרש בגמ' למאי הלכתא מביאה חטאת העוף טפי מחטאת בהמה: **מביאה חטאת העוף.** משום מזירות שעשתה קודם שהפר לה בעלה דכיון דמפר (ד) בעלה הוה כחלאי מזירות דאילו כי מפר בעל אינו מפר אלא מה שעתיד לבא אבל מעיקרא אינו מפר דקודם הפרה כדקאי קאי. והתם במסכת מזירה (ד) קא דייק דבעל מינו גייז והיכא דהפר לה ומגלח דברים שעשתה קודם הפרה שנטמאת למתים קופגת את הארבעים: **וחטאת העוף.** אהכי מתיא (ה) דמשום הכי אינה צריכה להביא ולא כלום דהא הפר לה אלא משום דר' אלעזר הקפר דאמר הנזיר מביא חטאת על שגיער עצמו מן היין ומביאה זו חטאת העוף נמי: **על הספק.** דאמור ליערה עצמה מן היין מתחלת הנדר עד שעת הפרה דאשכחן דחטאת העוף אתיא נמי על הספק דיולדת שהפילה ואין ידוע מה הפילה אם חתיכה אם ולד מביאה חטאת העוף והואיל דאשכחן בעלמא דחטאת העוף באה על הספק הכא נמי מתיא היא חטאת העוף: **האשה שנדרה בנזיר כו'.** אהכי קאמר דלמא מיין דאיש לה צערא וכו' דלא אפשר למידק כדדייקינן לעיל: דלמא

הספק נמי באה ואינה נאכלת אתיא נמי לחלאי זגירות: **איתיביה.** לר' יוחנן פריך דאמר אין מפר לשאין מתענה: **האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה אין מביאה עולת העוף.** דאין קרבן לחלאי מנין של זגירות דכיון דהפר לה בטלו כל דיני זגירות מכאן ואילך: מטומאת

הרי זו סופגת את הארבעים. מפרשינן במסכת מזיר (כח.) דמשום גזרה דסיפא נקטה: **דלמא מיין דאיש לה צערא הפר לה וכו'.** והאי דאמרי' דלמא דלאפילו דאפילו הפר לה בהדיא מזג וחרלן לר' יוחנן דאמר [פס:] אין מפר לשאין מתענה לא מהני משום טעמא דכתיבנא: **ותספוג את הארבעים.** ואם איתא דהכי הוא ה"ל לתנא לאשמועינן הך רבותא דאפי' הפר לה בעלה אינה סופגת ואפילו זג וחרלן: **אמר רב יוסף אין זגירות לחלאין.** דכיון דלא משכחת מזירות שלא יחול אף על זג וחרלן כי אמר רחמנא ישרגו (ה) דמשמע כוליה על כרחין אפילו על זג וחרלן קאמר: **אמר ליה אביי הא קרבן לחלאי זגירות איכא.** בתמיה. דמדקאמר' אין מזירות לחלאין ולא קאמר' אין חלאין בזגירות משמע דבזגירות עצמו הוא דליכא חלאין הא יש קרבן לחלאי זגירות כגון שנדרה ומנתה ט"ו יום והפר לה בעלה ומגלח מבטל ט"ו יום הבאים אבל ט"ו יום שמנתה כבר לא נעקרו דקיימא לן בפרק מי שאמר הריני מזיר (מזיר כב.) דבעל מינו גייז ומתמה אביי היאך תביא קרבן על מקלח מנין: **אלא אמר אביי אין זגירות לחלאין ואין קרבן לחלאין.** כי היכי דאין זגירות לחלאין שאי אפשר להפר מקלתו דהיינו יין ותאסר עדיין בזג וחרלן הכי נמי אין קרבן לחלאין דכל שהפר לה הבעל בתוך מנין מזירותה ותתבטל מנין אותן ימים הבאים שוב אינה מביאה קרבן בשביל מקלת מנין מזירות שמנתה כבר אלא אמרה תורה להביא קרבן לחלאין אלא על מנין מזירות שלם: **מיתיבי האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה.** כלומר שנטמאת כבר קודם הפרשתה של בהמה דכיון דקתני מביאה חטאת העוף ממילא משמע דנטמאה שאין מזיר מביא חטאת העוף אלא על עסקי טומאה והא דקתני והפרישה בהמתה היינו לאשם שבן מזיר טמא מביא בהמה לאשם ולרבותא נקטה לומר שאע"פ שהפרישה בהמתה קודם הפרה אפי' הכי אין מביאה עולת העוף משום דאפר לה ואי אמרת אין קרבן לחלאי מזירות שמנתה כבר שכיון שלא השלימה מנין שלם אף מה שמנתה לא חשיב ולא מקרי מזירות אם כן אמאי מביאה חטאת העוף על טומאה שאירעה לה והא לא מקריא מזירות כלל: **אלא מאי יש קרבן לחלאי זגירות שלש בהמות בעיא לאתויי.** אם לא נטמאת דהיינו חטאת עולה ושלמים והשתא שנטמאת יש לה להביא אשם ועולת העוף וחטאת העוף אי נמי אפי' נטמאת בעיא לאתויי שלש בהמות דכיון דבעל לאו מיעקר עקר אלא מינו גייז מהפרה ואילך נמלא דאלאי מנין מזירות שמנתה במקומו עומד ואי סלקא דעתך יש קרבן לחלאי מזירות היה לה להביא קרבנות של מזירות דטהרה אחר שטטהר כדאמרינן בנטמאת אחר מלאת: **משום דחטאת העוף אתיא על הספק.** וכיון דקיל כולי האי דעל הספק נמי באה ואינה נאכלת אתיא נמי לחלאי מזירות: **איתיביה.** לר' יוחנן פריך דאמר אין מפר לשאין מתענה: **האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה אין מביאה עולת העוף.** דאין קרבן לחלאי מנין של מזירות דכיון דהפר לה בטלו כל דיני מזירות מכאן ואילך: מטומאת

אמר פ"ד דמזיר (דף כח.): האשה שנדרה בנזיר והפר לה בעלה אם שלו היתה בהמה תלה ותרעה בעדר ואם עשלה היתה חטאת תמות עולה תקרב עולה שלמים יקרבו שלמים אלמא חטאת תמות דאין קרבן לחלאי מזירות וליכא למימר דהתם בנזיר טהור והכא בנזיר טמא דבטמוך מדמינן לקרבנות טהור: **אלא מאי יש קרבנות לחצאי נזירות איבעי ליה לאתויי חטאת עולה ושלמים.** אם לא נטמאת והכא שנטמאה איבעי לאתויי אשם עולת העוף ומעלת העוף: **אלא** אין קרבן לחצאי נזירות **וחטאת** העוף דמייתי משום **דחטאת העוף כא** על ספק. אין קפידא אם מביאתו הלכך הזקיקו שתביא חטאת העוף כדאמר בגמרא פ"ד דנזיר (דף כב.) כדרבי אלעזר הקפר דנזיר מוטל ובעי כפרה: מיתיבי **האשה** שנדרה בנ' ואין מביאה עולת העוף. דאין קרבנות לחצי נזירות דחטאת העוף דאתי על הספק מייתי כדמתרצינן ומשמע ליה דנזירות מופר מכאן ואילך לגמרי ומותרת לטמא למתים מדנקט ונטמאת ואחר כך הפר לה משום שאם נטמאת אחר שהפר אפילו חטאת העוף לא מייתי: **ואי** אמרת כו' מטומאת מת [דלית לה צערא] לא הפר לה והתם אפורה גם אחר ההפרה לטומאה ואי קשיא אמאי אין מביאי אין זגירות לחצאין כדמתרצינן לעיל ושמא לעיל היינו נמי הכא דאי אפשר לנזירות בלא איסור הכא אבל אפשר לנזירות בלא איסור טומאה הלכך טומאה יש לו דין בפ"ע והוי נזיר מטומאה לחודה אבל מ"מ קשה מבריתא דלעיל דאמריי בטומאה אלי למיפרך:

אינה סופגת את הארבעים על טומאת מת: אין נזירות לחצאין. כדאמרה הריני מזירה חל עליה כל דין מזירות וכשאמר מופר ליכי מופר הכל ולא דמי לנדרה משמי ככרות דכשני נדרים דמו: **הא** קרבן לחצי נזירות **איבא.** אם נדרה מזירות והפר לה לפוף חמשה עשר יום הכי נמי שתביא קרבן טהרה על חצי מזירות שעבר או אם נטמאת קודם הפרה שתביא קרבן טומאה דהכי משמע ליצא דרב יוסף מדקאמר אין מזירות ולא קאמר אין קרבן לחצאין: **האשה שנדרה בנזיר ונטמאת.** והפרישה בהמתה לאשם דנזיר עתה מביא אשם וחטאת העוף ועולת העוף קודם שיתחיל למנות מזירות טהרה: **מביאה חטאת העוף.** כדין נזיר טמא תימה אמאי נקט והפרישה בהמתה ואמאי לא פי' נמי מה יעשה בה: **ואי אמרת אין קרבן אחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף על טומאה.** כיון שהפר לה: **אלא מאי יש קרבן אחצי נזירות ג' בהמות בעיא לאתויי.** אם לא נטמאת כדין מזיר טהור שתביא חטאת עולה ושלמים והכא שנטמאת תביא כל קרבנות טומאה: **וחטאת** העוף **דמתיא משום דחטאת בא על הספק.** דיולדת שהפילה ואינה יודעת מה הפילה אם נפל הפילה וחייבת בקרבן או דוח הפילה ופטורה מביאה חטאת העוף מספק להכשירה בקדשים ואינה נאכלת ומנזיר מייתי לה מקרא הלכך הכי נמי בקל חייבו להביא חטאת העוף וגם בעית כפרה כדרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר מועלת היא הכי מפרש ליה בנזיר: **מביאה חטאת** העוף **על הספק.** כדפרישית ומשמע דהמזירות מופר ומותרת לטמא למתים מדקתני ונטמאת ואחר כך הפר לה: **ואי אמרת מפר**

יז א מייי פי"ב מה' נדרים הל' יח סמג לאוין רמב: **יח ב** מיי' פ"ל מהל' מזירות הל' ט סמג עשין קכו: **יט** ג מיי' שם פ"ח הל' יח: **כ** ד מיי' פ"ט מהלכות מזירות הל' ט: **כא** ה מיי' שם הל' יח [עי' מל"מ]:

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה הפר לה בעלה והיא לא ידעה כו' דהא אמרינן במסכת מזיר כל"ל: (ב) ר"ה ואי אמרת וכו' לאינה מתענה אמאי אינה סופגת אע"ג דהפר לה תספוג הא הוי נמי יין דזג וחרלן דומיא כל"ל: (ג) ר"ה אין מזירות וכו' והכי איתא התם האומר הריני מזיר: (ד) ד"ה מביאה חטאת העוף וכו' דכיון דמפר לה בעלה הוי כחלאי מזירות דכי מפר לה בעל אינו וכו' קא דייק מהכא דבעל מינו כל"ל ותיכף דאילו אמתק: (ה) ד"ה ומטאת העוף אהכי מתיא משום דחטאת על הספק דאינה צריכה להביא ולא כלום וכו' נמי על הספק דאימור ליערה כל"ל והד"ל:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה דלמא וכו' לאו דוקא. וכן לעיל דף מז ע"ב אמר רבא דלמא לנתמלה ועיין מדושי רשב"א מוגן דף לב ע"ב ד"ה דלמא ובתשובת רשב"ל סימן תש"ו:

פירוש הרא"ש

הרי זו סופגת את הארבעים. משנה שאינה צריכה היא ונזיר בעי למיקרא דבעל מינו גייז משנת הפרה ואילך ומיפא קיימא אריש ואע"פ שהפר לה סופגת את הארבעים על מה שעשתה קודם הפרה מה שאין כן בהפרת חכם ודמי לה לעולם בעל מיעקר קא עקר ולא קיימא מיפא אריש ולגבי דבעי למתני מיפא אינה סופגת קתני ריש קופגת: אינה סופגת את הארבעים. דהפרה בלא ידיעתה הוא הפרה: ודלמא מיין דאית לה צערא הפר לה בו'. הא דוקא אלא ודאי דינא הכי כיון דאינו מפר שאינה מתענה לא הפר לה על זג וחרלן שאינה מתענה בהם ולכתי מזירה היא לזג וחרלן ואמאי אינה סופגת הארבעים על טומאת מת: אין נזירות לחצאין. כדאמרה הריני מזירה חל עליה כל דין מזירות וכשאמר מופר ליכי מופר הכל ולא דמי לנדרה משמי ככרות דכשני נדרים דמו: **הא** קרבן לחצי נזירות **איבא.** אם נדרה מזירות והפר לה לפוף חמשה עשר יום הכי נמי שתביא קרבן טהרה על חצי מזירות שעבר או אם נטמאת קודם הפרה שתביא קרבן טומאה דהכי משמע ליצא דרב יוסף מדקאמר אין מזירות ולא קאמר אין קרבן לחצאין: **האשה שנדרה בנזיר ונטמאת.** והפרישה בהמתה לאשם דנזיר עתה מביא אשם וחטאת העוף ועולת העוף קודם שיתחיל למנות מזירות טהרה: **מביאה חטאת העוף.** כדין נזיר טמא תימה אמאי נקט והפרישה בהמתה ואמאי לא פי' נמי מה יעשה בה: **ואי אמרת אין קרבן אחצי נזירות אמאי מביאה חטאת העוף על טומאה.** כיון שהפר לה: **אלא מאי יש קרבן אחצי נזירות ג' בהמות בעיא לאתויי.** אם לא נטמאת כדין מזיר טהור שתביא חטאת עולה ושלמים והכא שנטמאת תביא כל קרבנות טומאה: **וחטאת** העוף **דמתיא משום דחטאת בא על הספק.** דיולדת שהפילה ואינה יודעת מה הפילה אם נפל הפילה וחייבת בקרבן או דוח הפילה ופטורה מביאה חטאת העוף מספק להכשירה בקדשים ואינה נאכלת ומנזיר מייתי לה מקרא הלכך הכי נמי בקל חייבו להביא חטאת העוף וגם בעית כפרה כדרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר מועלת היא הכי מפרש ליה בנזיר: **מביאה חטאת** העוף **על הספק.** כדפרישית ומשמע דהמזירות מופר ומותרת לטמא למתים מדקתני

תוספות

האשה שנדרה כו' סופגת כו'. בנזיר (דף כח.) מפרש למאי איצטריך ונעבי למיפשט מיניה דאפילו הפר לה שוב סופגת משום דבעל מינו מהפרה ואילך ושמא ההפרה היתה מזירה ולוקה נמי לאחר שהיפר: **דילמא** מיין וכו'. דלמא לאו דוקא אלא לומר ודאי לא הפר לה מחרלן חזג דאינו מיפר לשאינו מתענה ותספוג הרבעים: **אין נזירות לחצאין.** שהרי כשאמרה הריני מזירה קבלה עליה כל דיני מזירות וכשאמרו מופר ליך הפר הכל דומיא לעיל כשאמר מופר ליך הואיל ופירשה שתי ככרות כשני נדרים דמו: **הא** קרבן לחצי נזירות **איבא.** בתמיה [כגון] שנדרה בנזירות ג' יום והפר לה בע"ו ימים ה"נ שתביא אחר ההפרה קרבנות נזיר טהור ואם נטמאת בתוך הנזירות קודם ההפרה שתביא קרבן טומאה דהכי משמע ליה ליצאנן דרב יוסף אין נזירות ולא אמר אין קרבן: **אלא אמר אביי אין נזירות לחצאין ואין קרבן לחצאין.** כי היכי דאין נזירות לחצאין שאי אפשר להפר מקצתו דהיינו יין ותאסר עדיין בזג וחרלן הכי נמי אין קרבן לחצאין דכל שהפר לה הבעל בתוך מנין מזירותה ותתבטל מנין אותן ימים הבאים שוב אינה מביאה קרבן בשביל מקצת מנין מזירות שמנתה כבר אלא אמרה תורה להביא קרבן לחצאין אלא על מנין מזירות שלם: **מיתיבי האשה שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה.** כלומר שנטמאת כבר קודם הפרשתה של בהמה דכיון דקתני מביאה חטאת העוף ממילא משמע דנטמאה שאין מזיר מביא חטאת העוף אלא על עסקי טומאה והא דקתני והפרישה בהמתה היינו לאשם שבן מזיר טמא מביא בהמה לאשם ולרבותא נקטה לומר שאע"פ שהפרישה בהמתה קודם הפרה אפי' הכי אין מביאה עולת העוף משום דאפר לה ואי אמרת אין קרבן לחצי מזירות שמנתה כבר שכיון שלא השלימה מנין שלם אף מה שמנתה לא חשיב ולא מקרי מזירות אם כן אמאי מביאה חטאת העוף על טומאה שאירעה לה והא לא מקריא מזירות כלל: **אלא מאי יש קרבן לחצי נזירות שלש בהמות בעיא לאתויי.** אם לא נטמאת דהיינו חטאת עולה ושלמים והשתא שנטמאת יש לה להביא אשם ועולת העוף וחטאת העוף אי נמי אפי' נטמאת בעיא לאתויי שלש בהמות דכיון דבעל לאו מיעקר עקר אלא מינו גייז מהפרה ואילך נמלא דאלאי מנין מזירות שמנתה במקומו עומד ואי סלקא דעתך יש קרבן לחצי מזירות היה לה להביא קרבנות של מזירות דטהרה אחר שטטהר כדאמרינן בנטמאת אחר מלאת: **משום דחטאת העוף אתיא על הספק.** וכיון דקיל כולי האי דעל הספק נמי באה ואינה נאכלת אתיא נמי לחצי מזירות: **איתיביה.** לר' יוחנן פריך דאמר אין מפר לשאין מתענה: **האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה אין מביאה עולת העוף.** דאין קרבן לחצי מנין של מזירות דכיון דהפר לה בטלו כל דיני מזירות מכאן ואילך: מטומאת

ולא נדרים פרק אחד עשר נדרים

כב א טוש"ע י"ד סי' תג סעיף י כסג"ה:
כג ב ג מיי' פ"ז מהלכות נדרים הל' י (ופי"ב מהל' נדרים הל' ח) סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף סד סה:
כד ד מיי' פ"ז מהל' נדרים הל' יא סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רכז סעיף ג:
כה ה מיי' שם פי"ב הל' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף סה:

תוספות

טומאת מת נמי אית לה צערא. אם תמנע מלטמא דהוא עינוי נפש: **קונם שאני נהנה לבריות כו' לא יפר.** דלא הוי עינוי נפש ד) [וש"כ] (שמואל דאמר קונם שאני נהנה לפלוני יפר ותי' לא יפר משום נדרי עינוי נפש אבל מיפר משום דבריס שבינו לבינה וכרבי יוסי היא כדתניא מפיות מדינה: **ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.** שאינו ממון כדאמרי' דאמר' טובת הנאה ליכא לבעלים דעזיבה כתיב בהו [דדוקא היכא דכתיב בהו] ומתת אית בהו טובת הנאה: **בהנים לוים** [נהנים] משלו יתן לכהנים תרומתו דטובת הנאה אינה ממון: **כהנים ולוים אלו ישלו אחרים.** לטובת הנאה ממון וגמ' פריך מרישא לסיפא: **אלמא** מדקתני לא יפר בעל לאו בכלל בריות הוא ומותרת ליהנות ממנו לכך לא משיב אבל נדר לעינוי נפש דאי הוי בכלל בריות אין לך עינוי גדול מזה דממעט ליה הא דקתני דמותרת בלקט לא הוי טעמא דרישא מדלא קתני מפני שמותרת אלא מילתא בחי נפשה הוא וא"ת ובעל גופיה מתון מן הבריות והוי פרנסתו מן החנוני דאמר לעיל (לקמיה) דיפר כדין עינוי נפש וי"ל דלעיל איירי דאסרה בפירות חנוני שיהא של חנוני אע"פ שאינו עתה שלו דומיא דפירות מדינה דרישא שאסרה בשה בגדל במדינה אבל הכא מיירי שאסרה משל הבריות בעודו שלהם והואיל ובעל לאו בכלל בריות כשיפא לידו מותר אבל מן בעל לא אכלה מדלא קתני הותרה בהם: **חדא** ועוד קתני חדא דבעל אינו בכלל בריות ועוד כו'. כך מגי"ה בתשבתו ולעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר כו' קשה להר"ם לעיל [דאמרינן] אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר ואפילו כדין עינוי נפש ואמאי והרי יכולה ליהנות בלקט שכחה ותי' דלעיל מיירי בנדרה בימות הגשמים דליכא לקט ופאה: נתגרשה יכולה ליהנות בלקט. דאז בשעת גירושין הוי בעל בכלל בריות דנדרה הכי קונם שאני נהנה לכל אדם שיקראו אותם בריות בשעת הנאתי מהם וכי מיגרשה מיקרי בעל [בריות] ואע"ג דהשתא לא מיתסר בעל לאחר גירושין מיתסר בהוי בכלל בריות בעלה על נפשה מהשתא ודמי להא דלקמן שדה שאני מוכר לך לכשאקנה מקדים הואיל וכידו להקדים:

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא דכתיב [1]והחי יתן אל לבו [6]ותניא היה ר' מאיר אומר מאי דכתיב והחי יתן אל לבו [7]דיספוד יספדון ליה דיבכון יבכון ליה דיקבר יקברוניה: **מתני' [2]קונם שאני נהנה לבריות אינו יכול להפר [3]ויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ובפאה [4]קונם כהנים לוים נהנים לי יטלו על כרחו כהנים אלו ולוים אלו נהנים לי יטלו אחרים: **גמ'** אלמא אפשר דמתזנה מדיליה מכלל דבעל לאו בכלל בריות הוא אימא סיפא [8] יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל מדבעל לא אכלה אלמא בעל בכלל בריות הוא אמר עולא לעולם [9] לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ר"נ אמר [5]לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה**

מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה. וגמלא שאפילו לאחר ההפרה היא מוהרת על הטומאה וכיון שכן לא מיקרי לגבי טומאה חלי מנין של נזירות שהרי חייבת היא להשלים כל מנין נזירותה בטהרה אלא ודאי משמע דמתוך שמפר ליין שמתענה בו מפר לטומאה שאינה מתענה: **אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא.** האי דפריק ליה הכי ולא פריק אין נזירות לחלאין כדפריק לעיל משום שטומאה אינה תלויה בנזירות דאשכחן נזירות בלא טומאה שהרי נזיר שמשון אסור ביין ומטמא למתים כדאיתא פרק קמא דסמ' נזיר (ד.) וכיון דלא תליא טומאה בנזירות אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור שאר דיני נזירות אי נמי דקושטא דמילתא בעי לתרוצי דלא כדקסלקא דעתא דאין בטומאת מת צער דליתא אלא צערא אית לה וע"מ שאם נדרה שלא תלך לבית האבל בעלה מפר לה משום עינוי נפש: **מתני' קונם שאני נהנים לבריות.** מה שאני נהנית מן הבריות יהא עלי כקונם: **אינו יכול להפר.** דתע"ג דאמר שמואל [3] הנאת פלוני עלי יפר הא אסקינן עליה דשמואל כרבנן סבירא ליה דמיקל בעינוי נפש וכוליה פרקין רבי יוסי: **ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.** דכיון דכתיב בהו תעזוב יתירה ולא כתיבא בהו נתיבה לית בהו טובת הנאה לבעלים הלכך כי שקלה לקט שכחה ופאה אינה נהנית משל בריות. ובגמרא מפרש למתני': **גמ' אלמא אפשר דמתזנה מדיליה.** קא סלקא דעתך דסיפא דקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה ולאו סיומא דרישא וטעמא דידה היא דמשום הכי אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דאם אינה יכולה ליהנות ועוד דאם אינה דבעל בכלל בריות הוא היכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אין יכול להפר וכי בעל וכולהו בריות גריעי מחנווי אלא היתה פרנסתו אלא ממנו דאמרינן לעיל [עמ.] יפר אלא ודאי כי קתני אין יכול להפר היינו טעמא משום דאפשר דמתזנה מבעלה דבעל לא הוי בכלל בריות הלכך לא מקרי עינוי נפש ולא יפר. וכי תימא אכתי היכי אמרת אין אפשר דהא ודאי בעל אין פרנסתו אלא מן הבריות והוו להו בריות כחנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דאמר יפר לאו קושיא היא דהתם אסרה לה לפירות חנווני אפילו בזמן שיציאם לה בעל וכדאסיקנא לעיל [פב.] הלכך יפר אבל הכא לא אסרה אנפשה פירות הבריות אלא הנאת הבריות הלכך כל היכא שהבעל לוקח אותם מותרת בהן שאינה נהנית מן הבריות אלא מן הבעל: **אימא סיפא יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.** אבל מן הבעל לא אכלה דאי אכלה מבעל היכי מותרת בלקט שכחה ופאה דהא לאו עניה היא: **אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה.** פירוש לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ומשום הכי אין יכול להפר דהא מתזנה מיניה דבעל ועוד דאפי' בעל עני הוא אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ומבעל נמי לא מתסרא דאי מתסרא ביה משום שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה בלאחוד לא אמרינן דלא יפר דלא גרעי בריות ובעל מחנווי אלא היתה פרנסתו אלא ממנו דקיימא לן יפר: **רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה.** סבירא ליה לרבא דאף על גב דלא קתני מפני שיכולה ליהנות ממילא משמע דמה טעם קאמר. וקשיא טובא ולרבא מי גרעי בריות ובעל מפירות חנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דקתני יפר משום עינוי נפש ואפילו לר' יוסי ומירץ הר"מ בר שמואל זכרונו לברכה דהכא בשלקטה לקט שכחה ופאה ויכולה היא ליהנות ממנו ובדקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה והלכך לא יפר ולעיל בשנדרה בימות הגשמים שאי אפשר לה בלקט ומשום הכי יפר: **רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא.** ומשום הכי לא יפר שאם לא היתה יכולה ליהנות ממנו אע"פ שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה עינוי נפש הוי ומפר והכי קתני נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דעזיבה כתיבא בהו וקא משמע לן דלכשנתגרשה יחזור הבעל להיות בכלל איסור הבריות ואין לה ליהנות אלא בלקט שכחה ופאה כך פירשו הרא"שוים זכרונם לברכה וכן הוא בחדושי הרשב"א זכרונו לברכה בשם התוספתא [6]: ואני אומר דאם איתא דהכי פירושא הא דגרסינן בירושלמי [פ"ג ה"ו] לעולם

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה. מזג וחרלן לא הפר לה דהא אמרת אין נזירות לחלאין אהכי קאמר דמפר דמקולו ולא שייך אלא טומאת מת משום דלא אפשר ליה להפר לה ותייתי נמי עולת העוף דהא חייל עלה אכתי נזירות לענין טומאה: **אמרי טומאת מת.** ודאי הוי נמי בכלל הפרה משום דאית לה צערא כדכתיב קרא והחי יתן אל לבו והוא עינוי נפש: **דיספוד יספדון ליה כו'.** כלומר יספוד לאינשי כי היכי דיספדון ליה נמי והיינו והחי יתן אל לבו שיתמלל לעשות עם אחרים כדי שיזכה ויעשה לו כמו כן ולעיל מייתי כתיב טוב ללכת אל בית אבל וגו': **מתני' קונם שאני נהנה לבריות.** קונם יהא עלי כל מה שאהנה מן הבריות: **אינו יכול להפר** (ג) **ויכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה.** דלא של בריות הן אלא של הפקר: **גמ'** מדקאמר דאין יכול להפר משמע דאין בנדר הזה עינוי נפש משום דיכולה להתפרנס משלו: **אימא סיפא** (ד) **יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל משל בעל לא מצי אכלה.** אלמא דבעל בכלל בריות הוא: ה"ג **אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא אחא ועוד קתני כו'.** ואין יכול להפר דמתניתין אכ"ע קמהדר דאין יכול להפר אלינא דכ"ע משום דלאו נדרי עינוי נפש הויין ולאו בדברים שבינו לבינה: **רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות.** והאי דקאמר אין יכול להפר א"ל להפר קאמר: (ה) **ויכולה ליהנות בלקט כו'.** משנתגרשה קאמר דהתם לא מצי אתיא מבעל: אתיביה

הגאה ליכא בהו דדוקא היכא דכתיב נתיבה שייך טובת הנאה: **קונם בהנים ולוים נהנים לי.** יטלו תרומות ומעשרות בע"כ דטובת הנאה אינה ממון וגמרא פריך מרישא לסיפא: **גמ' אימא סיפא ויכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה אלמא דבעל בכלל בריות הוא.** מדקאמר שאינה יכולה ליהנות אלא מלקט שכחה ופאה ומשמע ליה דמילתא אחריתי היא ולא קאי לפרש רישא מדלא קתני מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה כו' וא"ת והלא בעל גופיה מתפרנס מן הבריות וה"ל כחנווני שפרנסתו ממנו דמפר משום עינוי נפש וי"ל דלעיל דאסרה פירות חנווני עליה ואפילו אינן עתה שלו דומיא דפירות מדינה הלכך אפי' קונתן הבעל ממנו אסורה בהן אבל אסרה הגאת עולם עליה מותרת בפירותיהם אחר שקנאן בעל ומיהו קשה גבי חנווני אמאי יפר והרי יכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה וי"ל דמיירי בימות הגשמים דליכא לקט ופאה: נתגרשה יכולה ליהנות בלקט. דאז בשעת גירושין הוי בעל בכלל בריות דנדרה הכי קונם שאני נהנה לכל אדם שיקראו אותם בריות בשעת הנאתי מהם ומשמע ליה דמילתא אחריתי היא ולא קאי לפרש רישא מדלא קתני מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה כו' וא"ת והלא בעל גופיה מתפרנס מן הבריות וה"ל כחנווני שפרנסתו ממנו דמפר משום עינוי נפש וי"ל דלעיל דאסרה פירות חנווני עליה ואפילו אינן עתה שלו דומיא דפירות מדינה הלכך אפי' קונתן הבעל ממנו אסורה בהן אבל אסרה הגאת עולם עליה מותרת בפירותיהם אחר שקנאן דהשתא לא הוי עינוי נפש הואיל ורבא לידי עינוי נפש לכשתתגרש מצי מפר: (ו) והתנן נטולה אני מן היהודים כו'. ה"ג ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא אלמא אמאי צריך להפר דמי שאינו בכלל בריות גם אינו בכלל יהודים וא"כ אלמא אמאי צריך להפר והכי לא אסרה עצמה עליו:

מטומאת מת נמי אית לה צערא. אם תמנע מלטמא דהוא עינוי נפש: **קונם שאני נהנה לבריות כו' לא יפר.** דלא הוי עינוי נפש ד) [וש"כ] (שמואל דאמר קונם שאני נהנה לפלוני יפר ותי' לא יפר משום נדרי עינוי נפש אבל מיפר משום דבריס שבינו לבינה וכרבי יוסי היא כדתניא מפיות מדינה: **ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.** שאינו ממון כדאמרי' דאמר' טובת הנאה ליכא לבעלים דעזיבה כתיב בהו [דדוקא היכא דכתיב בהו] ומתת אית בהו טובת הנאה: **בהנים לוים** [נהנים] משלו יתן לכהנים תרומתו דטובת הנאה אינה ממון: **כהנים ולוים אלו ישלו אחרים.** לטובת הנאה ממון וגמ' פריך מרישא לסיפא: **אלמא** מדקתני לא יפר בעל לאו בכלל בריות הוא ומותרת ליהנות ממנו לכך לא משיב אבל נדר לעינוי נפש דאי הוי בכלל בריות אין לך עינוי גדול מזה דממעט ליה הא דקתני דמותרת בלקט לא הוי טעמא דרישא מדלא קתני מפני שמותרת אלא מילתא בחי נפשה הוא וא"ת ובעל גופיה מתון מן הבריות והוי פרנסתו מן החנוני דאמר לעיל (לקמיה) דיפר כדין עינוי נפש וי"ל דלעיל איירי דאסרה בפירות חנווני שיהא של חנווני אע"פ שאינו עתה שלו דומיא דפירות מדינה דרישא שאסרה בשה בגדל במדינה אבל הכא מיירי שאסרה משל הבריות בעודו שלהם והואיל ובעל לאו בכלל בריות כשיפא לידו מותר אבל מן בעל לא אכלה מדלא קתני הותרה בהם: **חדא** ועוד קתני חדא דבעל אינו בכלל בריות ועוד כו'. כך מגי"ה בתשבתו ולעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר כו' קשה להר"ם לעיל [דאמרינן] אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר ואפילו כדין עינוי נפש ואמאי והרי יכולה ליהנות בלקט שכחה ותי' דלעיל מיירי בנדרה בימות הגשמים דליכא לקט ופאה: נתגרשה יכולה ליהנות בלקט. דאז בשעת גירושין הוי בעל בכלל בריות דנדרה הכי קונם שאני נהנה לכל אדם שיקראו אותם בריות בשעת הנאתי מהם וכי מיגרשה מיקרי בעל [בריות] ואע"ג דהשתא לא מיתסר בעל לאחר גירושין מיתסר בהוי בכלל בריות בעלה על נפשה מהשתא ודמי להא דלקמן שדה שאני מוכר לך לכשאקנה מקדים הואיל וכידו להקדים:

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא דכתיב [1]והחי יתן אל לבו [6]ותניא היה ר' מאיר אומר מאי דכתיב והחי יתן אל לבו [7]דיספוד יספדון ליה דיבכון יבכון ליה דיקבר יקברוניה: **מתני' [2]קונם שאני נהנה לבריות אינו יכול להפר [3]ויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ובפאה [4]קונם כהנים לוים נהנים לי יטלו על כרחו כהנים אלו ולוים אלו נהנים לי יטלו אחרים: **גמ'** אלמא אפשר דמתזנה מדיליה מכלל דבעל לאו בכלל בריות הוא אימא סיפא [8] יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל מדבעל לא אכלה אלמא בעל בכלל בריות הוא אמר עולא לעולם [9] לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ר"נ אמר [5]לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה**

איתיביה

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה. ומגמלא שאפילו לאחר ההפרה היא מוהרת על הטומאה וכיון שכן לא מיקרי לגבי טומאה חלי מנין של נזירות שהרי חייבת היא להשלים כל מנין נזירותה בטהרה אלא ודאי משמע דמתוך שמפר ליין שמתענה בו מפר לטומאה שאינה מתענה: **אמרי טומאת מת נמי אית לה צערא.** האי דפריק ליה הכי ולא פריק אין נזירות לחלאין כדפריק לעיל משום שטומאה אינה תלויה בנזירות דאשכחן נזירות בלא טומאה שהרי נזיר שמשון אסור ביין ומטמא למתים כדאיתא פרק קמא דסמ' נזיר (ד.) וכיון דלא תליא טומאה בנזירות אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור שאר דיני נזירות אי נמי דקושטא דמילתא בעי לתרוצי דלא כדקסלקא דעתא דאין בטומאת מת צער דליתא אלא צערא אית לה וע"מ שאם נדרה שלא תלך לבית האבל בעלה מפר לה משום עינוי נפש: **מתני' קונם שאני נהנים לבריות.** מה שאני נהנית מן הבריות יהא עלי כקונם: **אינו יכול להפר.** דלעע"ג דאמר שמואל [3] הנאת פלוני עלי יפר הא אסקינן עליה דשמואל כרבנן סבירא ליה דמיקל בעינוי נפש וכוליה פרקין רבי יוסי: **ויכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.** דכיון דכתיב בהו תעזוב יתירה ולא כתיבא בהו נתיבה לית בהו טובת הנאה לבעלים הלכך כי שקלה לקט שכחה ופאה אינה נהנית משל בריות. ובגמרא מפרש למתני': **גמ' אלמא אפשר דמתזנה מדיליה.** קא סלקא דעתך דסיפא דקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה ולאו סיומא דרישא וטעמא דידה היא דמשום הכי אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דאם אינה יכולה ליהנות ועוד דאם אינה דבעל בכלל בריות הוא היכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אין יכול להפר וכי בעל וכולהו בריות גריעי מחנווני אלא היתה פרנסתו אלא ממנו דאמרינן לעיל [עמ.] יפר אלא ודאי כי קתני אין יכול להפר היינו טעמא משום דאפשר דמתזנה מבעלה דבעל לא הוי בכלל בריות הלכך לא מקרי עינוי נפש ולא יפר. וכי תימא אכתי היכי אמרת אין אפשר דהא ודאי בעל אין פרנסתו אלא מן הבריות והוו להו בריות כחנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דאמר יפר לאו קושיא היא דהתם אסרה לה לפירות חנווני אפילו בזמן שיציאם לה בעל וכדאסיקנא לעיל [פב.] הלכך יפר אבל הכא לא אסרה אנפשה פירות הבריות אלא הנאת הבריות הלכך כל היכא שהבעל לוקח אותם מותרת בהן שאינה נהנית מן הבריות אלא מן הבעל: **אימא סיפא יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה.** אבל מן הבעל לא אכלה דאי אכלה מבעל היכי מותרת בלקט שכחה ופאה דהא לאו עניה היא: **אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ועוד אין יכול להפר מפני שיכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה.** פירוש לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ומשום הכי אין יכול להפר דהא מתזנה מיניה דבעל ועוד דאפי' בעל עני הוא אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה ומבעל נמי לא מתסרא דאי מתסרא ביה משום שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה בלאחוד לא אמרינן דלא יפר דלא גרעי בריות ובעל מחנווני אלא היתה פרנסתו אלא ממנו דקיימא לן יפר: **רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא ומה טעם קאמר מה טעם אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה.** סבירא ליה לרבא דאף על גב דלא קתני מפני שיכולה ליהנות ממילא משמע דמה טעם קאמר. וקשיא טובא ולרבא מי גרעי בריות ובעל מפירות חנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דקתני יפר משום עינוי נפש ואפילו לר' יוסי ומירץ הר"מ בר שמואל זכרונו לברכה דהכא בשלקטה לקט שכחה ופאה ויכולה היא ליהנות ממנו ובדקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה והלכך לא יפר ולעיל בשנדרה בימות הגשמים שאי אפשר לה בלקט ומשום הכי יפר: **רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא.** ומשום הכי לא יפר שאם לא היתה יכולה ליהנות ממנו אע"פ שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה עינוי נפש הוי ומפר והכי קתני נתגרשה יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה דעזיבה כתיבא בהו וקא משמע לן דלכשנתגרשה יחזור הבעל להיות בכלל איסור הבריות ואין לה ליהנות אלא בלקט שכחה ופאה כך פירשו הרא"שוים זכרונם לברכה וכן הוא בחדושי הרשב"א זכרונו לברכה בשם התוספתא [6]: ואני אומר דאם איתא דהכי פירושא הא דגרסינן בירושלמי [פ"ג ה"ו] לעולם

דלמא מיין דאית לה צערא הפר לה. מזג וחרלן לא הפר לה דהא אמרת אין נזירות לחלאין אהכי קאמר דמפר דמקולו ולא שייך אלא טומאת מת משום דלא אפשר ליה להפר לה ותייתי נמי עולת העוף דהא חייל עלה אכתי נזירות לענין טומאה: **אמרי טומאת מת.** ודאי הוי נמי בכלל הפרה משום דאית לה צערא כדכתיב קרא והחי יתן אל לבו והוא עינוי נפש: **דיספוד יספדון ליה כו'.** כלומר יספוד לאינשי כי היכי דיספדון ליה נמי והיינו והחי יתן אל לבו שיתמלל לעשות עם אחרים כדי שיזכה ויעשה לו כמו כן ולעיל מייתי כתיב טוב ללכת אל בית אבל וגו': **מתני' קונם שאני נהנה לבריות.** קונם יהא עלי כל מה שאהנה מן הבריות: **אינו יכול להפר** (ג) **ויכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה.** דלא של בריות הן אלא של הפקר: **גמ'** מדקאמר דאין יכול להפר משמע דאין בנדר הזה עינוי נפש משום דיכולה להתפרנס משלו: **אימא סיפא** (ד) **יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה אבל משל בעל לא מצי אכלה.** אלמא דבעל בכלל בריות הוא: ה"ג **אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא אחא ועוד קתני כו'.** ואין יכול להפר דמתניתין אכ"ע קמהדר דאין יכול להפר אלינא דכ"ע משום דלאו נדרי עינוי נפש הויין ולאו בדברים שבינו לבינה: **רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות.** והאי דקאמר אין יכול להפר א"ל להפר קאמר: (ה) **ויכולה ליהנות בלקט כו'.** משנתגרשה קאמר דהתם לא מצי אתיא מבעל: אתיביה

הגאה ליכא בהו דדוקא היכא דכתיב נתיבה שייך טובת הנאה: **קונם בהנים ולוים נהנים לי.** יטלו תרומות ומעשרות בע"כ דטובת הנאה אינה ממון וגמרא פריך מרישא לסיפא: **גמ' אימא סיפא ויכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה אלמא דבעל בכלל בריות הוא.** מדקאמר שאינה יכולה ליהנות אלא מלקט שכחה ופאה ומשמע ליה דמילתא אחריתי היא ולא קאי לפרש רישא מדלא קתני מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה כו' וא"ת והלא בעל גופיה מתפרנס מן הבריות וה"ל כחנווני שפרנסתו ממנו דמפר משום עינוי נפש וי"ל דלעיל דאסרה פירות חנווני עליה ואפילו אינן עתה שלו דומיא דפירות מדינה הלכך אפי' קונתן הבעל ממנו אסורה בהן אבל אסרה הגאת עולם עליה מותרת בפירותיהם אחר שקנאן בעל ומיהו קשה גבי חנווני אמאי יפר והרי יכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה וי"ל דמיירי בימות הגשמים דליכא לקט ופאה: נתגרשה יכולה ליהנות בלקט. דאז בשעת גירושין הוי בעל בכלל בריות דנדרה הכי קונם שאני נהנה לכל אדם שיקראו אותם בריות בשעת הנאתי מהם ומשמע ליה דמילתא אחריתי היא ולא קאי לפרש רישא מדלא קתני מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה כו' וא"ת והלא בעל גופיה מתפרנס מן הבריות וה"ל כחנווני שפרנסתו ממנו דמפר משום עינוי נפש וי"ל דלעיל דאסרה פירות חנווני עליה ואפילו אינן עתה שלו דומיא דפירות מדינה הלכך אפי' קונתן הבעל ממנו אסורה בהן אבל אסרה הגאת עולם עליה מותרת בפירותיהם אחר שקנאן דהשתא לא הוי עינוי נפש הואיל ורבא לידי עינוי נפש לכשתתגרש מצי מפר: (ו) והתנן נטולה אני מן היהודים כו'. ה"ג ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא אלמא אמאי צריך להפר דמי שאינו בכלל בריות גם אינו בכלל יהודים וא"כ אלמא אמאי צריך להפר והכי לא אסרה עצמה עליו:

תורה אור השלם

1. טוב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ: קהלת ז ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' אימא סיפא ויכולה היא ליהנות: (ב) שם אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא והכי קתני ועוד אין יכול: (ג) רש"י ד"ה קונם וכו' הבריות אינו יכול להפר הס"ל ואמ"כ מ"ה ויכולה היא ליהנות: (ד) ד"ה אימא סיפא ויכולה היא ליהנות: (ה) ד"ה ר' נתמן וד"ה ויכולה הד"ח:

מוסף רש"י

והחי יתן אל לבו. כשבעל שאבל הוא סוף כל האדם, סופו של כל אדם לבא לידי כך, לפיכך המי יתן אל לבו כל מה שאגמול מקד עם המת אלטרך אני שיגמלו לי במותי (קהלת ז ב). **דיספוד יספדון ליה.** יתן אל לבו שאף הוא יספדוהו ואל יגע לו אם נהג כן (כתובות עב.).

פירוש הרא"ש

לבתענה כו' מטומאת מת דלית לה צערא לא הפר לה. ואמאי מותרת ליטמא למתים ולא שייך הכא לשנות אין נזירות לחלאין דדוקא בני חרלן חג אי אפשר לנזירות בלא חרלן אבל אפשר לנזירות בלא איסור טומאה כגון שמשון ותימה אמאי לא פריך מבריתא דלעיל דקתני בהדיא דטמטמא למתים אחר שהפר לה: ומשני דטומאת מת אית לה צערא. נמה שהיא נמנעת מלטמא: מתני' קונם שאני נהנה לבריות אינו יכול להפר. דלא הוי עינוי נפש אבל מפר משום דבריס שבינו לבינה ורבי יוסי היא כדתניא בלקט שכחה ופאה. דאפי' טובת

(ו) כתובות עב. מ"ק כח:, (ז) [לעיל פב.], (ח) ל"ל המוסקפות, (ט) בי' יעב"ץ וא"ת, (י) ל"ל לא מיתסרא כשל בעל יכולה לאסרן עליה, (יא) שיך לקף פד,

איתיביה רבא לרב נחמן. דאמר בעל לאו בכלל בריות הוא: **והא נטולה מן היהודים.** לכשתתגרש אסורה לישא דהכי קאמרה ונטולה אני מן היהודים שלא אהנה (ב) מתשמישו דהיינו דומיא דהנאת תשמישך עלי וכדרב דאמר כל כי האי גוונא חייל נדרא. והשתא מיהדר לאיתויי מיומתא דרב נחמן אי אמרת בשלמא בעל בכלל בריות הוא אהכי יפר חלקו דכי אמרה נטולה אני מן היהודים הוי בעל בכלל ואיתסר ליה מתשמיש והוו להו דברים שבינו לבינה ואהכי יפר כל זמן שהיא ברשותו ולכי נפקא מיניה חיילא נדרא כשאר דברים שבינו לבינה היינו דקתני ותהא נטולה מן היהודים לכשתצא מרשותו של זה שאינה יכולה לישא לאחרים: **אלא אי אמרת דבעל לא הוי בכלל בריות.** ותפשוט דכי אמרה ונטולה אני מן היהודים הלא הוי בעל בכלל (ג) משום דאמרינן נדרי עינוי נפש הוא הואיל ולכשתתגרש לו תתאלמן לא תוכל להנשא לכל אדם אהכי קרי ליה מהשתא עינוי נפש אע"ג דהשתא כל זמן שהיא תחתיו אינו עינוי נפש דידה והואיל ועינוי נפש אינון אמאי יפר חלקו כשתצא מתחתיו חל הנדר ויפר לה לעולם כשאר נדרי עינוי נפש אלא ש"מ דבעל בכלל בריות הוא ובנדרים שבינו לבינה הוא. מאן דפריך הכי ס"ל דאי לאו משום דבעל בכלל בריות הוא הוה אמינא דתשמיש עינוי נפש הוא ולא כרב נחמן דאמר לעיל דתשמיש דברים שבינו לבינה הוא אלינא דר' יוסי: **שאני הכא דמוכחא מילתא דעל היקרא קאסרה נפשה.** כלומר אבעל קאסרה נפשה משום דלדידיה היא דמשתריא אבל לשאר עלמא לא אטוריכא למידר דלא קא משתריא (ד) בהכי דאשת איש היא: **והתניא בברייתא.** בהך פירקין דבמעשר עני מני לאיתהנויי: **ר' אליעזר אומר.** הלוקח פירות מעם הארץ בשנה השלישית ובא לו להפרישם מעשר עני אינו צריך לקרות עליו שם מעשר עני דלמעשר ראשון ליכא למיחש דליתי לוי ראיה דלא יהניה עם הארץ וליתיב ליה ותרומה ליכא למיחש דלא נחשדו עמי הארץ על התרומה דאית בה עון מיתה ומעשר שני ליכא בשנה השלישית אבל בתרומת מעשר מיתייב דלא למדנו בה עון מיתה אלא (ה) מהיקשא דתרומה גדולה והואיל ולא כתיב בה בפירוש מיתה מש"ה לא ליית ע"ה [להיקשא] ולא מפרש ממנה תרומת מעשר ועל (אותו) מעשר עני אין צריך לקרות עליו אפילו שם מעשר:

וחכ"א

בכלל ובריתא דמייתינן בפ"ק דב"ב דייקא נמי הכי דתניא התם (דף ח.) המודר הנאה מאנשי העיר ובא אדם אחד ונשתהא עמם כל ששהא שם שנים עשר חדש אסור ליהנות ממנו ומדקתני לה סתמא משמע ולאי אפילו בא לעיר אחר שנדר אסור בו וכ"כ הרמב"ם ז"ל סתם בפ"ט מהלכות נדרים (הלכה ח) כן נ"ל. ואפשר שהרמב"ן ז"ל לא חלק ולא הביאו בהלכותיו אלא לגמוד ממנו שאסור בבני אדם שהם בכלל לשונו בשעת אמירה אע"פ שאינן בכלל לשונו בשעת חלות הנדר דהאי דינא בגמרא דילן אבל לא נסמוך על הירושלמי בהלכתיה ובטעמיה אי נמי דירושלמי גופיה לאותם בני אדם שהם בכלל בשעת חלות הנדר פשיטא ליה מלשון בני אדם בגמרא דילן אבל דנזיל אף בתר אמירה מפיק מדר"ע: **איתיביה רבא לרב נחמן וכו' נטולה אני מן היהודים.** שאסרה הנאת תשמיש עליה ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא למה לה הפרה דהא איהו לא הוי בכלל איסור: **שאני הכא דמוכחא מילתא דאהיתרא קא אסרה נפשה.** לעולם בעלמא לאו בכלל בריות הוא אבל הכא כשאוסרת עליה הנאת תשמיש ואומרת נטולה אני מן היהודים ע"כ דעתה הוא שיהא בעל בכלל איסורא דאהיתרא קאסרה נפשה דבאיסורא למה לה למיסר כבר אסורה ועומדת וכיון דליתא לה היתרא אלא בתשמיש בעלה ע"כ עיקר נדרה הוא לאסור הנאת תשמישו הלכך הכא ודאי ע"כ בעל בכלל בריות הוא. ואיכא נמי דגרסי ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא. ומיכא נמי דגרסי ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא וכי אמרה נטולה אני מן היהודים בעלה בכלל איכא לפרושי דכי אמרה נטולה אני מן היהודים מתשמיש קאמרה שבאה לאסור תשמיש בעלה המותר לה עם תשמיש כל היהודים ומש"ה יפר חלקו בלבד ואם תתגרש תהא נטולה מן היהודים משום דהוו דברים שבינו לבינה שאינו מפר לאחרים וכדאסיקנא לעיל [עמ:] אלא אי אמרת דבעל לאו בכלל בריות הוא וכי אמרה נטולה אני מן היהודים אין הבעל בכלל ג"כ אי אפשר לומר דמתשמיש קאמרה דהא בלא נדרה נמי מיתסרא בהנאת תשמיש אלא ע"כ נטולה אני מהנאת פירותיהם קאמרה וא"כ נדרי עינוי נפש הוא אמינא נטולה אני מן היהודים מתשמיש קאמרה שבאה לאסור תשמיש בעלה המותר לה עם תשמיש כל היהודים ומש"ה יפר חלקו בלבד ואם תתגרש תהא נטולה מן היהודים משום דהוו דברים שבינו לבינה שאינו מפר לאחרים וכדאסיקנא לעיל [עמ:] אלא אי אמרת דבעל לאו בכלל בריות הוא וכי אמרה נטולה אני מן היהודים אין הבעל בכלל ג"כ אי אפשר לומר דמתשמיש קאמרה דהא בלא נדרה נמי מיתסרא בהנאת תשמיש אלא ע"כ נטולה אני מהנאת פירותיהם קאמרה וא"כ נדרי עינוי נפש הוא אמינא דבעלמא בעל לא הוי בכלל בריות הכא הוי משום דמוכחא מילתא דאהיתרא דהיינו תשמיש דבעל קאסרה נפשה: **אין אדם צריך (לקרוס שם מעשר עני) [לקרות שם על מעשר עני] של דמאי.** הלוקח מעם הארץ צריך לעשר ולתרוס תרומת מעשר ונותנה לכהן ומעשר ראשון גופיה לעולם ומעשר שני מספק אבל מעשר עני אין צריך:

איתיביה רבא לרב נחמן ובעל לאו בכלל בריות הוא (ו)**והתנן נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא נדרי עינוי נפש הן ויפר לה לעולם** (ז) **אימא לך שאני הכא דמוכחא מלתא דעל היתרא קאסרה נפשה: יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה: ולא קתני ובמעשר עני והתניא** (ח)**בברייתא ובמעשר עני** (ט)**אמר רב יוסף ל"ק הא רבי אליעזר הא רבנן דתנן** (י)**ר"א אומר אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי**

וחכ"א

דנודר מיורדי הים לאחר שלשים ים כאן אדם שבשעת נדרו הוא מיורדי הים ולאחר מכן קודם שלשים יום נעשה מיושבי יבשה דתלי ליה האי דינא בפלוגתא דר' שמעאל ור' עקיבא ודידן דקי"ל כר' עקיבא אסור בו כיון שהיה מיורדי הים בשעת נדרו וכדכתיבנא הא ירושלמי בהלכות הרמב"ן ז"ל בפרק אדבעה נדרים וכדכתיבנא לה נמי לעיל (דף ג.) וכיון דתלי ליה להאי דינא בפלוגתא דר' שמעאל ור' עקיבא מיניה דכי היכי דבאומן שהיו בשעת נדרו יורדי הים ואח"כ נעשו יושבי יבשה אסור לר' עקיבא ומותר לרבי שמעאל הכי נמי כי הוי איפכא דהיינו באותן בני אדם שהיו בשעת נדרו יושבי יבשה ולאחר מכן נעשו יורדי הים אסור לר' שמעאל ומותר לר"ע ולפוס האי פירושא דפרשי לא אתי האי ירושלמי כגמרא דילן דהא הכא מסקינן דהכי דבעל לאו בכלל בריות בשעה שנדרה אפי' הכי כשנתגרשה אסורה בו מפני שחזר להיות בכלל בריות אלמא לאו בתר אמירה בלחוד אזלינן. וכי תימא רב נחמן מוקי לה למתני' כר' שמעאל דאזיל בתר שעה שהנדר חל בה ומש"ה קתני דנתגרשה אסורה ליהנות מבעלה ליתא דהא סתם לן תנא בהאי פירקא כר"ע דתנן לקמן [פח:] אמרה הריני נזירה לאחר י' יום אע"פ שנשאת בתוך שלשים יום אין יכול להפר אלא ודאי כי קתני דנתגרשה אסורה לבעלה אפילו רבי עקיבא מודה בה הלכך להאי פירושא גמרא דילן לא אתי כירושלמי. ונראה לי דליכא למימר בהא אגמרא דבני מערבא כיון דגמרא דילן פליגא עלה דלפוס גמרין אסור בין בבני אדם שהיו בכלל לשונו בשעת הנדר בין בבני אדם שהיו בכלל לשונו לאחר מכן וסברא דר' עקיבא לא קשיא אהא מלתא כלל משום דהא מילתא תליא בלשון בני אדם ובגמרא דילן סברינן דבכלל לשון בני אדם כולהו בכלל ור"ע במילתיה נתר דרשא דקראי דייק ליה הכי דלא שייך התם לשון בני אדם כלל ובירושלמי לא סברי הכי אלא סברי דהנודר מיורדי הים ודאי להנהו דהוו יורדי הים בשעת עיקר נדרו קא מכוין ומש"ה לית ליה למידק אלא לידע איזו שעה הוא עיקר נדרו אם שעת האמירה או שעת החלות ומש"ה אמרינן התם דתלי בפלוגתא דרבי שמעאל ור' עקיבא. האי הוא פירושא דירושלמי ומאן דלא מפרש ליה הכי לא סבר ליה מידי. ובגמרא דילן סברינן דלא תליא בהא מלתא כלל אלא בלשון בני אדם שכולן בכלל בשעת אמירה אע"פ שאינן בכלל לשונו בשעת חלות הנדר בגמרא דילן אבל לא נסמוך על הירושלמי בהלכתיה ובטעמיה אי נמי דירושלמי גופיה לאותם בני אדם שהם בכלל בשעת חלות הנדר פשיטא ליה מלשון בני אדם בגמרא דילן אבל דנזיל אף בתר אמירה מפיק מדר"ע: **איתיביה רבא לרב נחמן וכו' נטולה אני מן היהודים.** שאסרה הנאת תשמיש עליה ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא למה לה הפרה דהא איהו לא הוי בכלל איסור: **שאני הכא דמוכחא מילתא דאהיתרא קא אסרה נפשה.** לעולם בעלמא לאו בכלל בריות הוא אבל הכא כשאוסרת עליה הנאת תשמיש ואומרת נטולה אני מן היהודים ע"כ דעתה הוא שיהא בעל בכלל איסורא דאהיתרא קאסרה נפשה דבאיסורא למה לה למיסר כבר אסורה ועומדת וכיון דליתא לה היתרא אלא בתשמיש בעלה ע"כ עיקר נדרה הוא לאסור הנאת תשמישו הלכך הכא ודאי ע"כ בעל בכלל בריות הוא. ואיכא נמי דגרסי ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא וכי אמרה נטולה אני מן היהודים בעלה בכלל איכא לפרושי דכי אמרה נטולה אני מן היהודים מתשמיש קאמרה שבאה לאסור תשמיש בעלה המותר לה עם תשמיש כל היהודים ומש"ה יפר חלקו בלבד ואם תתגרש תהא נטולה מן היהודים משום דהוו דברים שבינו לבינה שאינו מפר לאחרים וכדאסיקנא לעיל [עמ:] אלא אי אמרת דבעל לאו בכלל בריות הוא וכי אמרה נטולה אני מן היהודים אין הבעל בכלל ג"כ אי אפשר לומר דמתשמיש קאמרה דהא בלא נדרה נמי מיתסרא בהנאת תשמיש אלא ע"כ נטולה אני מהנאת פירותיהם קאמרה וא"כ נדרי עינוי נפש הוא אמינא דבעלמא בעל לא הוי בכלל בריות הכא הוי משום דמוכחא מילתא דאהיתרא דהיינו תשמיש דבעל קאסרה נפשה: **אין אדם צריך (לקרוס שם מעשר עני)** [לקרות שם על מעשר עני] **של דמאי.** הלוקח מעם הארץ צריך לעשר ולתרוס תרומת מעשר ונותנה לכהן ומעשר ראשון גופיה לעולם ומעשר שני מספק אבל מעשר עני אין צריך:

לפי סברת המקשה תקשה כמו כן מאי תהא משמשתו דקתני כיון דלאו בתשמיש ותעמוד תחתיו דלא תנא וקאי אמשנה ראשונה דאמרה תנא: אין אדם צריך לקרות. למעשר עני של דמאי:

מעכבו

מסורת הש"ס

(א) לקמן 5: [לעיל פא:], (ב) [תוספתא פ"ז], (ג) [מכות מז: ע"ש], (ד) דמאי פ"ד משנה ג מכות מז:.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לעולם שאני הכא כל"ל ותיבות אימא לך נמחק: (ב) רש"י ד"ה ותהא וכו' מתשמישין דהיינו וכו' והוה לה דברים שבינו וכו' והיינו דקתני: (ג) ר"ה אלא אי אמרת וכו' דלא הוי בעל בכלל וא"כ בע"כ יפר חלקו דקתני היינו לאחר שתתגרש משום דאמרינן וכו' הואיל דלכשתתגרש וכו' וכשתצא מתחתיו וכו' ומאן דפריך הכי סבירא ליה וכו' דאמר לעיל. נ"ב מחלת דף פב: (ד) ר"ה דאמרה אלא אי אמרת דבעל לא הוי בכלל בריות. (ה) ר"ה רבי אליעזר וכו' אלא מהיקשא. נ"ב ובריש מסכת דמאי פירש הרב ברטנורה משום דחטה מ' פיטרת כל הכרי ע"כ מפרש ע"ה תרומה גדולה ולא תרומת מעשר:

פירוש הרא"ש

שאני הכא דמוכחא מילתא כו'. דבעלמא לא הוי בעל בכלל בריות הכא מוכחא מילתא דהוי בכלל יהודים שאינה צריכה לאסור עצמה אלא ממי שהיא מותרת לו ומ"ג ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא נדרי עינוי נפש אינון ויפר לעולם וה"פ דאי בעל לא הוי בכלל בריות מ"ב נטולה אני מן היהודים לאו לענין תשמיש קאמרה דבלאו הכי אסורה לה אלא לענין הנאה קאמרה שאסרה הנאת עולם עליה והוו נדרי עינוי נפש ויפר לעולם ומאי קאמר ותהא נטולה מן היהודים ואע"ג דאמרינן כיון דבעל לאו בכלל בריות הוא אינו יכול להפר אלא משום קונם שאני הנה לבריות ומותרת בפירותיהן כדפי' לעיל אבל נטולה אני מן היהודים משמע מפירותיהן הלכך אסורה להם אף אם יתכרום לאחרים ומשמשתו לא קשיא ליה דה"ק יפר חלקו שתהא מותרת ליהנות מן היהודים בעודה תחתיו ותעמוד אצלו ותשמשנו: **ושני שאני הכא דמוכחא מילתא.** כלומר לישנא דנטולה אני מן היהודים משמע דמתשמיש קאמרה ובעל הוה בכלל דאהיתרא קאסרה נפשה ולישנא קמא מרווח ופשוט יותר אלא דאשכח דקשה להו משום דאיכא למימר דלעולם בעל לאו בכלל בריות הוא ואי דלרגיל בפ"ג דלעיל גבי הניח שלא אליע מעתך וה"ג לפוס ריהטא דעלמא בעל בכלל בריות הוא ולכך נדחקו לעשות גירסא אחרת: **אין אדם צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי.** הלוקח תבואה מע"ה צריך להפרים מעשר ראשון ומעשר שני מספק אבל מעשר עני אין צריך:

מוסף רש"י

נטולה אני מן היהודים. מודלת אני מהם מתשמיש שלא יהנה שום יהודי ממנה (לעיל פא:). **אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי.** דאמרינן (סוטה מח.) דיומן כהן גדול שלא בכל גמול ישראל ולקח את עמי הארץ חשודין על המעשרות מון מתרומה גדולה, אמר להן ליפראל בני כשם שהתרומה במיתה כך הטבל במיתה, עמד ותיקן הלוקח מעם הארץ יפרים כל המעשרות ומעכבן לעצמו ואוכל, מעשר ראשון שהרי מוחר לזרים, ומעשר שני אוכלו בירושלים, ואם שנת מעשר עני הוא נאלנו ר' אליעזר וחכמים, וקאמר ר"א דלא מיבעי אפרושי מספק דלא צריך, אלא אפילו לקרות עליו את הפס ולומר מעשר עני של כרי זה יהא נלפונו אז בהרומו נמי לא צריך (מכות מז:).

תוספות

ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא. כי נדרה נטולה אני מן היהודים פירוש מתשמיש היהודים משאר יהודים קאמרה ואמאי צריך לספר אלא הא לא אסרה נפשה אלא משאר יהודים: **שאני הכא דמוכחא מילתא.** שמתכוונת לאסור עצמה מתשמיש אמאיר לה דהיינו תשמיש הבעל ולכך צריך לספר אלא ואיה ספרים דגרסי ואי אמרת בעל לאו בכלל בריות הוא נטולה אני מן היהודים לאו תשמיש קאמרה שהרי אסורה אלא ה"ק נטולה הנאתי מפירות היהודים אלא אהנה מהם כי לא יהא שלהם וא"כ הוי עינוי נפש דהא דאמרינן (לעיל דף פב:) כשאין פרנסתו אלא ממנו יפר דהא ליכא למימר דאמרה קונם נהנה מן הבריות דוקא בעודו שלהם אבל ממה שיקח הבעל מהם תהנה א"כ אמאי יפר בעודה תחתיו אפי' ביום לבינה לא הוי כיון שיכול הבעל להניח ממקום שירצה הר"ל יוצה כ"ע ויפר לה לעולם אף אחר שיגרשנה ואמאי תהא נטולה מן היהודים אלא לאו בעל בכלל בריות הוא וכי אמרה נטולה אני מן היהודים מתשמיש קאמרה והוי כיון לבינה ומשני שאני הכא דמוכחא מילתא דהתורה אסרה וכי נמי בעל לאו בכלל בריות בעלמא הכא הוי בכלל בריות וסכי משמע לשון נטולה מבעל ומהשאר יהודים וקשה נדרה ושמא ה"ק יפר אפי' שם להפרשה כלל